

До цього ж вже на самій Паризькій конференції була передбачена нова війна. Армія Німеччини не була остаточно знищена. Її кадровий склад вцілів. Антанта сама допомагала ся його збереження, оскільки розраховувала на майбутній напад на Радянську Росію. В результаті війни і Версаль протиріччя між союзниками ще більше поглибилися. Версальський мир мав покінчити із війною, а став однією із причин наступної [3, с. 54].

Разом із тим Версальський договір заклав фундамент для післявоєнної системи мирного врегулювання, все ж таки зупинив кровопролитну війну. Серйозним недоліком договору були гарантії його збереження, адже, нові політичні лідери, які придуть до влади після «батьків Версалью» відмежуються від положень перемир'я. Договір констатував післявоєнну розстановку сил у світі. Природно, що здобутки держав-переможниць, визначені у 1919 р., не могли залишатися незмінними. Рівновага, яку гарантували післявоєнні договори, підірвалася не лише через незадоволення умовами договорів, але і національною образою переможених, котрі мріяли про зміни, а то й про реванш. Збулися пророчі слова маршала Фоша і Німеччина в недалекому 1939 році знову розпочне воєнні дії.

Версальський договір був непересічною подією влаштування повоєнного світу, проте, як і кожне явище, він мав свої позитивні та негативні сторони, співвідношення між якими доволі разюче. Сьогодні, із висоти XXI століття нам зрозуміло, що Версаль – це все ж таки перемир'я, але тоді в 1919 році всі сподівалися на мир...

ЛІТЕРАТУРА:

1. Газін В. П. Новітня історія країн Європи та Америки 1918 – 1945 рр.: Підручник для студентів ВНЗ. – 2-е вид., доп., перероб. / В. П. Газін, С. А. Копилов. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2003. – 472 с.
2. Дюррозель Жан-Батіст Історія дипломатії від 1919 р. до наших днів / Перев. з фр. Є. Марічева, Л. Погорєлової, В. Чайковського. / Ж. – Б. Дюррозель. – К.: Основа, 1995. – 903 с.
3. История дипломатии. Т. 3.: Дипломатия и период подготовки второй мировой войны (1919 – 1939 гг.) / [под. ред. В. П. Потёмкина]. – Москва – Ленинград: ОГИЗ Государственное изд-во политической литературы, 1945. – 883 с.
4. Іваницька О. П. Історія міжнародних відносин (1918–1945 рр.). Навчальний посібник. / О. П. Іваницька – К.: Видавничий Дім «Слово», 2011. – 632 с.
5. Нариси з історії (1901–1945 рр.) ХХ ст.: історія, економіка, політика, ідеологія. Книга 1/ [за заг. ред. А. Ф. Трубайчука]. – К., 2004. – 408 с.
6. Юридична енциклопедія: В 6 т. / [редкол.: Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) та ін.]. – К.: «Українська енциклопедія», 1998. – Т. 1: А – Г. – 672 с.: іл.

Гуменної І.

Науковий керівник – доц. Морська Н. Л.

ЕВТАНАЗІЯ ЯК СУСПІЛЬНО-ЕТИЧНА ПРОБЛЕМА В СУЧАСНОМУ СВІТІ

Останніми роками актуальною темою біоетики є проблема евтаназії. Для детального дослідження варто згадати історію даної проблеми. У 1906 р. - у США (штат Огайо) була здійснена перша спроба прийняти закон, який би дозволяв даний процес. В 1935 р. у Лондоні створено перше в світі Міжнародне товариство прихильників евтаназії [2]. В 2004 р. французький парламент ухвалив закон щодо пасивної евтаназії. 2009 рік ознаменувався закріпленням використання евтаназії у Люксембурзі, а з 2010 р. у Швеції законодавчо дозволено активну евтаназію. Україна, будучи учасником інтеграційних процесів, незабаром теж може зіткнутися із вирішенням цього питання.

Як і кожне явище, дана проблема отримала як позитивні, так і негативні оцінки, розгляд яких і становитиме мету нашого дослідження.

Евтаназія – це виконання дій для припинення фізичного функціонування організму. Евтаназія з позиції лікаря може бути пасивною і активною, а залежно від волі пацієнта – добровільною (з попередньою згодою особистості) і недобровільною (без явно вираженої згоди). Пасивна евтаназія означає, що лікар усувається від ситуації і не здійснює дій, які могли б підтримати життя. У випадку активної евтаназії виконуються спеціальні дії, спрямовані на те, щоб припинити життєво важливі функції організму людини [3, с. 467].

Дослідження, які проводили у 1990 році показали, що пацієнти просили евтаназію з таких причин: втрата відчуття власної гідності — 57% випадків, медичні симптоми — 46%, недостойне помирання — 46%, залежність від оточення — 33%, втома від життя — 23%. Лише в 10 із 187 випадків медичні симптоми було наведено єдиною причиною. Ці результати перегукуються з даними інших досліджень, проведених у Нідерландах, два роки тому, відповідно до яких, медичні симптоми були найважливішою причиною лише в 5% випадків. Виявилося, що пацієнти, які звикли терпіти больові відчуття, меншою мірою прагнуть евтаназії, ніж пацієнти, які страждають від депресії. На прикладі Нідерландів очевидно, що головними причинами прохань евтаназії є втрата відчуття власної гідності [2].

У 1995 році папа Іоанн-Павло II виступив у Ватикані з одним із найсильніших засуджень абортів й евтаназії, сказавши, що їх легалізація тотожна легалізації злочинів, які руйнують суспільство. «Політики й закони, опозиційно налаштовані стосовно життя, ведуть суспільство до виродження не лише морального, а й демографічного та економічного», — сказав він [2].

В «Клятві» Гіппократа зафіксовано не лише заборону на здійснення евтаназії, а й на допомогу самогубцєві: «Я не дам нікому, з тих хто в мене просить, смертельного засобу і не покажу шляху до подібного вчинку» [5].

Сьогодні про евтаназію говорять не лише стосовно важкохворих осіб чи тих, хто знаходиться в термінальній стадії, але також у випадку появи на світ дитини із серйозними вадами розвитку, яку, як дехто вважає, слід залишити без їжі, щоб у майбутньому запобігти її особистому стражданню і тягару для суспільства. У подібних випадках говориться про евтаназію новонароджених [6].

Підтримка життя на стадії вмирання, здійснюване за допомогою складних технологій, обходиться суспільству дуже дорого. Коштів, які витрачаються на підтримку життя в безнадійних ситуаціях, вистачило б на те, щоб лікувати тисячі людей, які піддаються лікуванню. Цей аргумент є суто прагматичним і має своє значення в межах практичної організації системи охорони здоров'я. Але його не можна приймати до уваги, коли мова йде про моральне виправдання евтаназії. Більше того, щоб відповісти на питання про етичну правомірності евтаназії, необхідно відволіктися від пов'язаних з цим фінансових, соціальних, психологічних та інших неморальних аспектів [3, с. 472].

Сьогодні зіштовхуємося ще із одним новим видом евтаназії, яка називається соціальною. Це евтаназія, у якій рішення позбавити когось життя залежить вже не від окремої особи, а від суспільства, яке виходить із міркувань, що кошти, необхідні для лікування безнадійно хворих дорогими препаратами, внаслідок їх евтаназії будуть збережені для лікування тих хворих, які після одужання зможуть повернутися до нормальної робочої діяльності. Така загроза йде з боку економіки, яка керується критерієм «витрати — вигоди» [6].

Етико-філософські пошуки оцінок назрілої ситуації передбачає пошук відповідей на питання про які говорить професор Оксфордського університету Філіп Фут: «Чи є акти евтаназії такими, що можуть бути виправданими коли-небудь?» [1].

Прибічники евтаназії обґрунтовують свою позицію тим, що життя залишається благом до тих пір, поки задоволення переважають над стражданнями, а позитивні емоції — над негативними емоціями [1]. Цей аргумент є дуже сильним, але тим не менш він вразливий у двох аспектах: по-перше, в даному випадку не є коректним зіставляти життя — задоволення та життя — страждання, доцільніше поставити вибір між «жити — чи ні», — а це кардинально змінює ситуацію, оскільки, ставить запитання до людини «своєрідним ребром» і вимагає неквапливих розважливих рішень.

Другим аргументом, що заперечує дозвіл евтаназії є наявність свідомо вираженої волі до життя і несвідомої волі до життя, що є не одне і те ж. Тобто, якщо людина дає згоду при наявності свідомого вираження своєї волі, то вона вчиняє самогубство. Але чи маємо ми моральне право приймати рішення про самогубство? Адже, загальновідомою є аксіома: не людина дала право на життя, а отже, не людина має право життя віддавати [3, с. 468–470].

Досить широке коло людей, які позитивно ставляться до евтаназії намагаються виправдати її з позиції милосердя і справедливості. Якщо оцінювати категорію милосердя, то вона скоріше стосується тих, хто спостерігає за знесилюючими стражданнями близької людини, таким чином даючи згоду на евтаназію, спостерігачі просто звільняють себе від

психічного пригнічення, яке чинить побачене. При цьому, змилосерджуючись над собою, близькі люди бачать свої вчинки як такі, що нібито насправді допомагають стражденому. Щодо справедливості, то це є моральна міра у розподілі вигод і тягощів спільного життя людей, вона символізується вагами, де чаші врівноважені. Про яку справедливість може йти мова, коли вона перекреслює саме ставлення між хворим і суспільством, тоді всі гири ставляться на одну чашу [3, с. 471].

Ще одним аргументом прибічників є теза про те, що евтаназія є одним із методів реалізації принципу автономії особистості, який передбачає право вибору, не відмовлення в останньому проханні. Проте, автономія особистості – не просто формальне право індивіда розпоряджатися своєю долею як йому заманеться, це свідомий процес, де людина з відповідальністю оцінює всі наслідки своїх дій.

Найбільша небезпека, яка безпосередньо пов'язана з евтаназією, полягає в тому, що вона ставить під сумнів недоторканість, сакральність людського життя, цілком нівелюючи позицію «життя – як дар», а також суперечить усталеним моральним правилам на кшталт: «не вбий», «не чини другому такого, як не бажає, щоб вчинили тобі» [4, с. 177].

Етична санкція евтаназії збільшує небезпеку зловживань з боку лікарів і родичів. «Недобросовісні» лікарі можуть спекулювати на проблемі. Родичі можуть бажати смерті хворому через спадщину та інших міркувань. Мораль, як відомо, є одним з останніх перешкод на шляху посягання на людське життя [3, с. 472].

Слід врахувати й те, що, хоча евтаназія щоразу розглядається як винятковий випадок, відповідне рішення приймається не однією людиною і вже після того, як випробувані різні методи лікування, проте не виключені можливості помилок.

11 квітня 1989 р. суд міста Олбані (США, штат Нью-Йорк) скасував власне, прийняте раніше рішення припинити штучне харчування Керрі Куїз - 86-річної жінки, яка вже п'ять місяців перебувала у стані, кваліфікованому лікарями як незворотна кома. Рішення про припинення підтримки хворої було прийнято через наполягання родичів, які аргументували тим, що таким було бажання самої Керрі Кунз. Але 9 квітня, за два дні до рішення суду, пацієнтка несподівано для всіх прийшла в себе, почала говорити і потроху їсти [3, с. 473].

Проблема евтаназії, яка пов'язана із трепетною цінною категорією, такою як життя, належить до так званих вічних питань для філософських роздумів. Особливостями таких питань є те, що на різних щаблях історичного розвитку суспільство по – іншому ставиться до них, виробляє якісь нові підходи до його вирішення [5].

Однак, кожна людина народжена для життя, ніхто не має права брати на себе обов'язок вирішувати, як ця людина має завершити свою життєву дорогу, яка доволі часто є важкою і безвихідною. Не варто також нав'язувати певні лекала ставлення до евтаназії, бо кожен із нас в міру свого світогляду, релігійності та законопослушності може самостійно аргументувати свою позицію і має на це право. Проте, ми переконані, що людське життя - це найвища цінність, втративши яку, вже не повернеш.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Аболіна Т. Г. Прикладна етика. / Т. Г. Аболіна. – Електронний доступ: Бібліотека українських підручників - http://pidruchniki.ws/16201015/etika_ta_estetika/prikladna_etika_-_abolina_tg
2. Грандо О. Евтаназія – вбивство з милосердя? / О. Грандо. // Дзеркало тижня. - № 44. – 11 листопада 2000. – Електронний доступ: http://dt.ua/HEALTH/evtanaziya_ubivstvo_z_miloserdya-22479.html
3. Етика: Учебник / [под общей ред. А. А. Гусейнова и Е. Л. Дубко]. – М.: Гардарики, 1999. – 496 с.
4. Малахов В. А. Етика: Курс лекцій: Навчальний посібник. / А. В. Малахов. – 3-є видання. – К.: Либідь, 2001. – 384 с.
5. Ткач М. Є. Філософське осмислення евтаназії в умовах сучасного суспільства. / М. Є. Ткач - [Електронний доступ]:
6. <http://s-journal.cdu.edu.ua/base/2008/v4/v4pp209-211.pdf>
7. УГКЦ про евтаназію. – Електронний доступ: <http://old.ugcc.org.ua/ukr/library/moral/21/>